

MK-124

December-2016

B.Com., Sem.-III

CE-201 (A) Adv. Acc. & Auditing

(Cost Accounting – I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) પડતર હિસાબી પદ્ધતિનાં ફાયદાઓ સમજાવો. 7
અથવા
પડતરનાં તત્ત્વો સમજાવો.
- (b) ગમે તે બે સમજાવો : 4
(1) વૈકલ્પિક પડતર
(2) ઐતિહાસિક પડતર
(3) સીમાંત પડતર
- (c) નીચેના ઉદ્યોગો માટે પડતરનાં યોગ્ય એકમો જણાવો : 3
(1) કાપડ ઉદ્યોગ
(2) હોસ્પિટલ
(3) ઈંટો બનાવવાનો ઉદ્યોગ
2. (a) નીચેની માહિતી પરથી શોધો :
(1) આર્થિક વરદી જથ્થો (2) વરદી સપાટી
(3) લઘુત્તમ જથ્થો (4) ગુરુત્તમ જથ્થો
દ્વિવાર્ષિક વપરાશ 5000 એકમો
એકમદીઠ પડતર ₹ 10
ઓર્ડરદીઠ ખર્ચ ₹ 200
એકમદીઠ વહન ખર્ચ 10%
વરદી સમય 2 થી 4 અઠવાડિયા
અઠવાડિક વપરાશ 60 થી 120 એકમો

અથવા

- (b) માલસામાનની ABC (અબક) વર્ગીકરણની પદ્ધતિ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
(b) નીચેની માહિતી સમીર લિ.ની માર્ચ 2016નાં માસની છે. FIFO (ફીફો) પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરી સ્ટોકપત્રક બનાવો :

તારીખ	વિગત	એકમો	એકમ દીઠ ₹
માર્ચ - 1	શરૂનો સ્ટોક	200	5
3	ખરીદી	150	6
6	જાવક	100	—
10	ખરીદી	250	4
13	જાવક	200	—
15	ખરીદી	100	7
23	જાવક	300	—

અથવા

લિફો (LIFO) પદ્ધતિ સમજાવો.

(c) નીચેની માહિતી પરથી માલસામાન ફેરબદલી દર શોધો :

શરૂનો સ્ટોક	₹ 80,000
ખરીદી	₹ 2,00,000
આખર સ્ટોક	₹ 40,000

અથવા

બિન કાર્ડ સમજાવો.

3. (a) એક કારખાનામાં X, Y અને Z ત્રણ કામદારો છે. એક એકમ પૂર્ણ કરવા માટે તેઓને 100 કલાક આપવામાં આવ્યા છે. એક કલાકનો વેતન દર ₹ 5 છે. X આ કાર્ય 70 કલાકમાં પૂર્ણ કરે છે. Y આ કાર્ય 100 કલાકમાં પૂર્ણ કરે છે અને Z આ કાર્ય 110 કલાકમાં પૂર્ણ કરે છે.

ગણતરી કરો :

- (1) સમય વેતન
- (2) કાર્ય વેતન
- (3) કાર્ય વેતન મુજબ દરેકનો અસરકારક વેતન દર

અથવા

હેલ્સી અને રોવેન યોજના સમજાવો.

- (b) નીચેની વિગતો અયાન લિ. ના ચોપડામાંથી એપ્રિલ 2016 માટેની છે :

એપ્રિલ માસમાં શરૂનાં કામદારો	1180
એપ્રિલ માસમાં આખરનાં કામદારો	820
આ માસમાં રાજીનામું આપી છૂટા થયેલા કામદારો	28
આ માસમાં છૂટા કરવામાં આવેલા કામદારો	42
આ માસમાં ખાલી જગ્યા પર નવા નિમાયેલા કામદારો	20
વિસ્તરણ યોજનાને કારણે નિમાયેલા કામદારો	45

મજૂર ફેરબદલી દર શોધો :

- (1) છૂટા થયેલા કામદારોની પદ્ધતિ
- (2) નવા નિમાયેલા કામદારોની પદ્ધતિ
- (3) સંયુક્ત પદ્ધતિ
- (4) દરેક પદ્ધતિ માટે સમકક્ષ વાર્ષિક ફેરબદલી દર

અથવા

ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે ત્રણ)

- (1) નિષ્ક્રિય સમય
- (2) ઓવરટાઈમ
- (3) સહભાગીદારી પદ્ધતિ
- (4) નફાભાગ પદ્ધતિ
- (5) કામદાર કલ્યાણ ખર્ચ

4. રીમ્શા લિ. નાં ત્રણ ઉત્પાદન વિભાગો A, B અને C તેમજ બે સેવા વિભાગો X અને Y છે. નીચેની માહિતી મેં 2016 અંગે છે :

વિગત	₹
ભાડુ-વેરા	12,000
પાવર ખર્ચ	5,500
વીજળી ખર્ચ	6,000
યંત્ર સમારકામ	3,600
યંત્ર વીમો	8,400
અન્ય યંત્રો ઘસારો	6,500
કેન્ટિન ખર્ચ	8,000

અન્ય માહિતી :

વિગત	A	B	C	X	Y
(1) રોકેલી જગ્યા (ચો. ફૂટ)	400	300	200	50	50
(2) ખરેખર પાવર ખર્ચ	1200	1800	1700	400	400
(3) લાઈટ પોઈન્ટ	4	4	2	1	1
(4) યંત્રની કિંમત	2,50,000	2,50,000	1,00,000	50,000	50,000
(5) અન્ય યંત્રો કિંમત	40,000	40,000	20,000	20,000	10,000
(6) કામદારોની સંખ્યા	3	3	2	1	1
(7) કામકાજનાં કલાકો	6,920	8,822	11,595	-	-

સેવા વિભાગનાં ખર્ચાની ફાળવણી નીચે પ્રમાણે કરવી :

સેવા વિભાગ	A	B	C	X	Y
X	40	30	20	-	10
Y	30	30	20	20	-

કારખાનામાં એકમદીઠ માલસામાન ખર્ચ ₹ 200 અને મજૂરી ખર્ચ ₹ 100 થાય છે અને એક એકમ ત્રણેય ઉત્પાદન વિભાગો A, B અને C માંથી પસાર થતા અનુક્રમે 5, 4 અને 2 કલાક લાગે છે.

ઉપરની માહિતી પરથી ગણતરી કરો :

- (1) બધા વિભાગો વચ્ચે પરોક્ષ ખર્ચની ફાળવણી
- (2) સેવા વિભાગનાં ખર્ચાની ઉત્પાદન વિભાગો વચ્ચે વહેંચણી
- (3) કલાકદીઠ ઉત્પાદનનો દર શોધો
- (4) એકમદીઠ ઉત્પાદન પડતર

અથવા

નીચેની માહિતી સારીમ લિ. નાં ચોપડામાંથી લેવામાં આવી છે. યંત્ર કલાક દર ગણો :

- (1) યંત્રની મૂળકિંમત ₹ 40,000, ચોપડા કિંમત ₹ 26,000, ભંગાર કિંમત ₹ 1000 અને અંદાજિત આયુષ્ય 15,000 કલાકો
- (2) આયુષ્ય દરમ્યાનનો સમારકામ ખર્ચ ₹ 22,500.
- (3) બે સુપરવાઈઝર માસિક પગાર ₹ 300 દરેકનો (જેઓ બીજા ત્રણ યંત્રો પર પણ દેખરેખ રાખે છે.)
- (4) વાર્ષિક કેન્ટિન ખર્ચ ₹ 2400
- (5) વરાળ અને પાણીનો વપરાશ કલાકદીઠ ₹ 0.10
- (6) રસાયણ ખર્ચ માસિક ₹ 200
- (7) યંત્રને ફાળવવામાં આવેલ પરોક્ષ ખર્ચ માસિક ₹ 400
- (8) પાવર વપરાશ દર કલાકે 20 યુનિટ, યુનિટદીઠ ભાવ ₹ 0.14.
- (9) વાર્ષિક વીમા પ્રીમિયમ, મૂળ કિંમતનાં 1% લેખે
- (10) યંત્રનાં અંદાજિત કામનાં કલાકો 2300 છે. જેમાં જાળવણીનાં કલાકો 200 અને યંત્ર ગોઠવવાનાં કલાકો 100નો સમાવેશ થયેલો છે.

5. દરેક પ્રશ્ન માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચાં વિકલ્પની પસંદગી કરો. જરૂરી ગણતરી સાથે. (ગમે તે સાત) :

14

- (1) ગેલન અથવા લિટર કયા ઉદ્યોગનું પડતર એકમ છે ?
(a) સિમેન્ટ ઉદ્યોગ (b) કાગળ ઉદ્યોગ
(c) રંગ-રસાયણ ઉદ્યોગ (d) વીજળી ઉદ્યોગ
- (2) સિમેન્ટ ઉદ્યોગ માટે કઈ પડતર પદ્ધતિ વાપરી શકાય ?
(a) પ્રક્રિયા પડતર (b) સેવા પડતર
(c) એકમ પડતર (d) પ્રમાણ પડતર
- (3) કઈ પદ્ધતિમાં જથ્થો અને ભાવ બંનેને મહત્વ આપવામાં આવે છે ?
(a) ફિફો પદ્ધતિ (b) લિફો પદ્ધતિ
(c) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ (d) એકપણ નહિ
- (4) કઈ પદ્ધતિમાં ઊંચી કિંમતવાળો માલ સૌપ્રથમ જાવક તરીકે મોકલવામાં આવે છે ?
(a) ફિફો પદ્ધતિ (b) લિફો પદ્ધતિ
(c) હિફો પદ્ધતિ (d) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ
- (5) એક કારખાનામાં આપેલ સમય 70 કલાક, કામદારે લીધેલ સમય 50 કલાક અને કલાકદીઠ વેતન દર ₹ 10 હોય તો હેલ્સી યોજના પ્રમાણેનું વેતન
(a) ₹ 700 (b) ₹ 500
(c) ₹ 200 (d) ₹ 600
- (6) એક કર્મચારીનો માસિક મૂળ પગાર ₹ 5,000 અને મોંઘવારી ભથ્થું ₹ 3000 છે. જો માલિક દ્વારા મૂળ પગાર અને મોંઘવારી ભથ્થાનાં 2% કામદાર રાજ્ય વીમા યોજનામાં ફાળો આપવામાં આવતો હોય તો માસિક કુલ પગારની રકમ
(a) ₹ 8,000 (b) ₹ 5,100
(c) ₹ 5,160 (d) ₹ 8,160
- (7) વસ્તુ માટે ભાવપત્રક છાપવાનો ખર્ચ કયા પ્રકારનો પરોક્ષ ખર્ચ ગણાય ?
(a) કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ (b) વહીવટી પરોક્ષ ખર્ચ
(c) વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચ (d) એકપણ નહીં
- (8) પાવર ખર્ચ (12% સરચાર્જ સહિત) ₹ 6,720 છે. યંત્ર એક કલાકમાં 10 યુનિટનો વપરાશ કરે છે. યુનિટદીઠ પાવરની કિંમત ₹ 0.10 હોય તો યંત્ર કલાક ગણો.
(a) 6720 કલાકો (b) 8360 કલાકો
(c) 6000 કલાકો (d) 3000 કલાકો
- (9) નીચેમાંથી કયો ખર્ચ પડતરનાં હિસાબોમાં ધ્યાનમાં લેવાય છે ?
(a) મિલકત વેચાણ ખોટ (b) માંડી વાળેલ પ્રાથમિક ખર્ચ
(c) સ્ટેશનરી અને છપામણી ખર્ચ (d) ધાલખાધ અનામત

MK-124

December-2016

B.Com., Sem.-III

CE-201 (A) Adv. Acc. & Auditing

(Cost Accounting – I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) Explain the advantages of Cost Accounting. 7
OR
 Explain Elements of Cost.
- (b) Explain any two : 4
 (1) Opportunity cost
 (2) Historical cost
 (3) Marginal cost
- (c) State the cost unit used for the following industries : 3
 (1) Textile industries
 (2) Hospital
 (3) Brick industries
2. (a) From the following information, find out : 7
 (1) Economic order Quantity
 (2) Ordering level
 (3) Minimum level
 (4) Maximum level
 Consumption for a 2 years 5000 units,
 per unit cost ₹ 10,
 cost of placing an order ₹ 200
 per unit carrying cost 10%
 Delivery time 2 to 4 weeks
 Weekly consumption 60 to 120 units.

OR

Explain ABC classification method of material with an example.

- (b) The following information of Samir Ltd. for the month of March 2016. Prepare stock Register using FIFO method.

Date	Particulars	Units	Per Unit ₹
March – 1	Opening Stock	200	5
3	Purchase	150	6
6	Issue	100	–
10	Purchase	250	4
13	Issue	200	–
15	Purchase	100	7
23	Issue	300	–

OR

Explain LIFO method.

(c) From the following information find out stock turnover rate :

Opening Stock ₹ 80,000

Purchase ₹ 2,00,000

Closing Stock ₹ 40,000

OR

Explain Bin Card.

3. (a) X, Y and Z are three workers in a factory. Standard time allowed for a job is 100 hours. Wage rate per hour is ₹ 5. To finish the job X takes 70 hours. Y takes 100 hours and Z takes 110 hours.

Calculate :

- (1) Time wage
- (2) Piece wage
- (3) Effective wage rate as per piece wage

OR

Explain Halsey and Rowan plan.

- (b) Following details are obtained from the books of Ayan Ltd. for April 2016.

Workers at the beginning of April	1180
Workers at the end of April	820
Workers resigned during the month	28
Workers suspended during the month	42
Workers newly recruited in place of workers left during the month	20
Newly appointed under expansion plan	45

Calculate Labour turnover rate :

- (1) Separation method.
- (2) Replacement method.
- (3) Flex method
- (4) Equivalent Annual turnover Rate under all three methods (EAR).

OR

Write short notes : (any three)

- (1) Idle time
- (2) Overtime
- (3) Co-partnership method
- (4) Profit sharing method
- (5) Employee welfare costs

4. Rimsha Ltd has three production departments A, B and C and two service departments X and Y. Following information are available for May 2016.

14

Particulars	₹
Rent and Taxes	12,000
Power Expenses	5,500
Lighting Expenses	6,000
Repairs of Machines	3,600
Insurance of Machines	8,400
Depreciation of other Machines	6,500
Canteen Expenses	8,000

Other Information :

Particulars	A	B	C	X	Y
(1) Space occupied (sq. feet)	400	300	200	50	50
(2) Actual power expenses	1200	1800	1700	400	400
(3) Light points	4	4	2	1	1
(4) Price of machines	2,50,000	2,50,000	1,00,000	50,000	50,000
(5) Price of other machines	40,000	40,000	20,000	20,000	10,000
(6) No. of workers	3	3	2	1	1
(7) Working hours	6,920	8,822	11,595	-	-

Allocation of Service Departments Expenses are as under :

Service Department	A	B	C	X	Y
X	40	30	20	-	10
Y	30	30	20	20	-

If an item is costing ₹ 200 for raw material, ₹ 100 for wages and if it takes 5, 4 and 2 hours each of department A, B and C for completion.

From the above information, calculate :

- (1) Distribution of over heads to various departments.
- (2) Distribution of expenses of service departments to production departments.
- (3) Find out production rate per hour.
- (4) Per unit cost of production.

OR

Following information is obtained from the books of Sarim Ltd. Calculate Machine Hour Rate :

- (1) Cost of Machine ₹ 40,000, Books value ₹ 26,000, Scrap value ₹ 1000 and Estimated Life 15,000 hours.
- (2) Cost of repairs during estimated life ₹ 22,500.
- (3) Salary of two supervisors ₹ 300 p.m. for each supervisor (They also look after three other machines)
- (4) Canteen Expenses ₹ 2400 p.a.
- (5) Consumption of steam and water ₹ 0.10 per hour.
- (6) Chemical Expenses ₹ 200 p.m.
- (7) Overheads allocated to a Machine ₹ 400 p.m.
- (8) Power consumption 20 units per hour, rate per hour ₹ 0.14.
- (9) Annual Insurance Premium 1% on cost value.
- (10) Working hours of a machine 2300 p.a. out of which 200 hours are for maintenance and 100 hours are for installation.

5. Select correct option from given options for each question with necessary calculation (any seven) :

14

- (1) Gallon or litre is cost unit of which industry ?
(a) Cement Industry (b) Paper Industry
(c) Colour-chemical Industry (d) Electricity Industry
- (2) In Cement Industries which method is used ?
(a) Process costing (b) Service costing
(c) Unit costing (d) Standard costing
- (3) In which method price and quality are both considered ?
(a) FIFO method (b) LIFO method
(c) Weighted Average Method (d) None of these
- (4) In which system with higher pricing which is sent as first issue ?
(a) FIFO method (b) LIFO method
(c) HIFO method (d) Weighted Average method
- (5) A worker is allowed 70 hours for a job. Actual time taken is 50 hours. Rate per hour is ₹ 10. Wage as per Halsey plan is
(a) ₹ 700 (b) ₹ 500
(c) ₹ 200 (d) ₹ 600
- (6) Basic salary of a worker is ₹ 5,000 and D.A. is ₹ 3000 per month. Employer's contribution to Employee State Insurance (ESI) is 2% of basic salary plus D.A. Total monthly wages are
(a) ₹ 8,000 (b) ₹ 5,100
(c) ₹ 5,160 (d) ₹ 8,160
- (7) Which type of overheads is the expense of price list printing for a product ?
(a) Factory overheads (b) Administration overheads
(c) Selling overheads (d) None of these
- (8) Power expenses (including 12% surcharge) is ₹ 6,720. Power consumption per hour 10 units and rate per unit ₹ 0.10. Compute machine hours.
(a) 6720 hours (b) 8360 hours
(c) 6000 hours (d) 3000 hours
- (9) Which of the following expenses is included in cost accounts ?
(a) Loss of sale of assets (b) Written off preliminary expenses
(c) Stationery and printing (d) Bad debts Reserve